

ВІДГУК

кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри історії музики
виконавського мистецтва та музикознавства Київської муніципальної
академії музики імені Р. М. Глієра

ВАСИЛЕНКО ОЛЬГИ ВАЛЕНТИНІВНИ

та

заслуженої артистки України, в. о. доцента кафедри «мистецтво співу»

КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

МАТЮШЕНКО-МАТВІЙЧУК ВАЛЕНТИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ

про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування

аспіранта творчої аспірантури кафедри камерного співу

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

САЧКА ВІКТОРА ІВАНОВИЧА

**«УКРАЇНСЬКЕ ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО ТА ПЕДАГОГІКА НА
МЕЖІ ХІХ–ХХ СТОЛІТЬ:**

ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ТЕНОРОВОЇ ТРАДИЦІЇ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва

за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Феномен українського тенорового виконавства, який постає предметом творчого студіювання та наукового дослідження у відповідному проєкті аспіранта творчої аспірантури Віктора Івановича Сачка представляє собою цікаве та самобутнє явище вокальної школи вітчизняної музичної культури. На жаль до сьогодення зазначений аспект не набув системного розгляду, хоча й привертав увагу науковців, переважно у персоналістичному дискурсі. Вокально-виконавські обрії творчості видатних тенорів України, таких як М. Мишуга, М. Менцинський, Микола-Стефан Левицький, Є. Гушалевич, М. Голинський, Є. Тушалеvський, М. Микиша, А. Сердюк, інших велетней, розглядалися поза тих провідних змістових орієнтирів, які мають ознаки

актуальності та домінантними позиціями постають у рецензованій роботі В.І. Сачка. Саме тому, наукова новизна його дослідження викликає щире схвалення як з огляду на глибину проблематики, так і завдяки концептуальній цілісності дослідження феномену академічної тенорової традиції в Україні. На особливу увагу заслуговує комплексний підхід до висвітлення обраного об'єкта, що дозволило автору не лише окреслити історичні витoki та еволюцію унікального явища вокальної культури у творчій та ментальній цілісності змістових обріїв, а й запропонувати оригінальну модель функціонування у національній культурі. Важливим науковим внеском є осмислення синтезу європейських вокальних шкіл (італійської, німецької, французької) з національною інтонаційною основою української тенорової школи, зв'язків з українською педагогічною традицією, що надає роботі інтеркультурного акценту та міждисциплінарного виміру. Відзначимо й цінність факту введення до наукового обігу чітко артикульованої лінії педагогічної спадкоємності у ланці вихованців тенорів Ф. Ламперті – В. Висоцький – О. Мишуга – М. Микиша, що яскраво репрезентує не лише тяглість вокально-педагогічної традиції, але й її поступальний розвиток. Водночас відзначення значної ролі тенорів, видатних виконавців України, у формуванні оригінального іміджу українського національного вокального мистецтва на міжнародному рівні ще наприкінці XIX – початку XX ст. є вагомим внеском у сучасний загострено-актуальний вектор ствердження значущості процесів культурної дипломатії.

Структура запропонованого дослідження демонструє виважений, послідовний та методологічно обґрунтований підхід до вивчення феномену академічної тенорової традиції в Україні. Логіка побудови дослідження В.І. Сачка забезпечує повноцінне розкриття всіх ключових аспектів теми та відповідає основним вимогам до наукового обґрунтування творчого проєкту.

Перший розділ «Історико-теоретичні передумови формування академічної тенорової традиції в Україні наприкінці XIX століття» успішно створює фундамент аналітичної бази дослідження теми. У двох підрозділах

представлено зовнішні та внутрішні чинники, що зумовили виникнення й еволюцію української тенорової школи. Так у параграфі 1.1 зосереджується увага на європейському контексті, що дозволяє позиціонувати українське вокальне мистецтво не ізольовано, а як частину ширшого європейського культурно-естетичного поля. Це свідчить про міжкультурну взаємодію, зафіксований та досліджений процес інтегративності вокальної (й тенорової) школи України, та водночас – про широту наукового підходу до висвітлення проблематики, продемонстровану автором роботи. Параграф 1.2. *Першого розділу* зосереджує пошуковий фокус В.І. Сачка на проблематиці національної музичної освіти, завдяки чому у рецензованій роботі чітко постає внутрішня динаміка формування тенорової традиції, з акцентом на інституційні, педагогічні та культурні процеси.

Особливо вдалою у роботі автора видається персоналістична систематизація *тембру-амплуа* на прикладі творчості провідних тенорів України. В.І. Сачок, розглядаючи параметри тембрової виражальності, влучно констатує «функціональну гнучкість української тенорової школи, що забезпечувала універсальну підготовку співаків, спроможних до виконання різних оперних та камерних партій» та наводить вражаючу панораму зірок оперної сцени та камерних виконавців, серед яких «ліричні тенори О. Мишуга, М. Левицький, О. Руснак, С. Волошко; лірико-драматичні тенори В. Тисяк, І. Алчевський, К. Чічка-Андрієнко, Р. Любинецький; драматичні тенори М. Голинський, Є. Гушалевич, а також героїчні тенори М. Менцинський» (Наукове обґрунтування, стор. 48). Загалом, *Перший розділ* забезпечує історико-контекстуальну основу, що є необхідною для глибшого розуміння предмету у подальших розділах.

Другий розділ «Українська академічна тенорова школа: формування цілісної системи вокального виконавства та педагогіки» постає логічною ланкою попереднього, оскільки у ньому В.І. Сачок акцентує увагу вже на внутрішніх механізмах становлення і розвитку тенорової традиції. Як цілісне явище вітчизняної культури ця традиція постає у трьох підпунктах

(параграфах) *Другого розділу* роботи В.І. Сачка. Параграф 2.1 висвітлює вокально-педагогічні засади методології і напрями формування спадкоємності у процесі навчання співаків; параграф 2.2 деталізує виконавські практики, зосереджуючись на стильових та інтерпретаційних підходах, які характеризували діяльність українських тенорів; параграф 2.3 логічно завершує аналітичну частину, звертаючись до стильових домінант, емоційної виразності тенорового тембру і до суто технічних аспектів виконавського процесу, які остаточно формували художню специфіку української тенорової школи. Зазначимо, що *другий розділ* є ключовим у розкритті внутрішньої структури явища, оскільки об'єднуються усі можливі параметри розуміння системи вокального виконавства: від інтерпретації – до педагогічного виміру.

Ідеї, закладені в науковому обґрунтуванні творчого проєкту та змістові акценти *спецкурсу*, розробленого В.І. Сачком, демонструють високий рівень суголосності. Обидва напрями (наукове дослідження і педагогічна розробка), орієнтовані на вивчення тенорової традиції як системного культурного феномену, що сформувався в умовах взаємодії європейських впливів із національною музичною основою і педагогічними традиціями. Спецкурс «Формування академічної тенорової традиції на межі XIX–XX століть у реаліях українського вокального виконавства та в педагогічному досвіді» транслює основні положення наукового обґрунтування у освітньому просторі, що свідчить про усвідомлену трансформацію теоретичних ідей у педагогічну стратегію.

У творчо-практичній частині проєкту, під час підготовки концерту, складеного з низки солоспівів М. Лисенка на слова Т. Шевченка, В.І. Сачок спирався на комплекс опрацьованих фахових завдань, на підсумки семантичного аналізу поетичної складової, структурно-тематичного аналізу вокальних творів, а також – відповідні виконавські версії, тому можна вважати успішним та плідним мистецький діалог пошукувача з традиціями вокальної тенорової школи різних етапів.

Відтак, зазначимо що проєкт вирізняється високим ступенем системності, повнотою охоплення теми усіма параметрами: науковим, творчим, методико-педагогічним. Ідеї наукового обґрунтування і спецкурсу перебувають у чіткій і продуктивній суголосності. Спецкурс не лише спирається на наукову концепцію, а й поглиблює її прикладне значення через педагогічну реалізацію. Така взаємодія сприяє цілісному формуванню професійної компетентності майбутніх вокалістів та педагогів, що й є свідченням успішної інтеграції наукової та освітньої діяльності. Такий підхід створює умови для якісного розкриття феномену академічної тенорової традиції в Україні в усіх його історичних, педагогічних та виконавських проявах.

У рецензентів виник ряд запитань, які ми можемо сформулювати наступним чином:

1. У Вашій роботі проаналізовано інтонаційні, стилістичні, композиційні, семантичні та інтерпретаційні параметри різних солоспівів Миколи Віталійовича Лисенко на вірші Т. Шевченка, зокрема «Думи». Хто, серед виконавців, на Ваш погляд, є автором найбільш харизматичної інтерпретації солоспіву Лисенко «Дума», яка вплинула на подальшу тенорову традицію виконання «Думи» серед співаків України сучасного етапу?

2. Ви вірно відзначаєте важливий внесок Модеста Менцинського в українську вокальну сферу: зокрема йому належить першопрезентація музики до «Кобзаря», завдяки чому українська камерна музика отримала новий імпульс для розвитку й утвердила власне звучання у світовому мистецькому просторі. Чи досліджували Ви відгуки зарубіжної преси на виконання М. Менцинським солоспівів М. Лисенка? Якщо так, то наведіть деякі тези, що справили особливе враження на Вас.

3. Яку роль відіграв концепт національної ідентичності у виконавських та педагогічних принципах Олександра Мишуги?

Відтак, успішно реалізованими постають усі обов'язкові елементи науково-творчого проєкту В.І. Сачка, що свідчить про високий ступінь його

професійної зрілості, а також про актуальність і перспективність обраного напрямку дослідження.

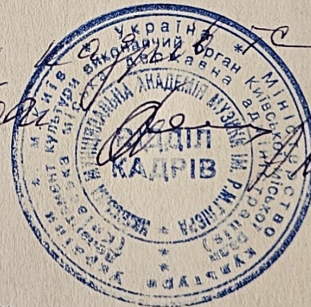
Усе зазначене дозволяє зробити висновок про те, що творчий мистецький проєкт «Українське вокальне виконавство та педагогіка на межі XIX–XX століть: формування академічної тенорової традиції» загалом виконаний на високому професійному рівні. Його творча і дослідницька складова органічно доповнюють одна одну та відповідають всім вимогам спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Автор творчого мистецького проєкту та його наукового обґрунтування аспірант творчої аспірантури **Віктор Іванович Сачок** заслуговує на присвоєння йому ступеня доктора мистецтва.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри історії музики
виконавського мистецтва та музикознавства
Київської муніципальної академії музики
імені Р. М. Глієра

Василенко О. В.

Підпис Василенко Ольги Валентинівни завіряю:

*Діє як засвідчує
начальник відділу
організаційної роботи*

Ольга Василенко

Заслужена артистка України,
в. о. доцента кафедри «Мистецтво співу»
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»

**Матюшенко-
Матвійчук В. В.**

Підпис Матюшенко-Матвійчук
Засвідчую *В. В. Матвійчук + В. В. Матюшенко*